

BLÅGRØNNE OVERVANNSLØSNINGER

Fortetting av byen og mer styrtregn gjør det nødvendig å håndtere overvann i åpne løsninger. Faktaarkene viser testede, anlagte og mulige tiltak.

Bilde 1: Fonteneanlegget ved Jordal Amfi. Vannet ledes i eget rør under kulverten fra Ensjøbyen, og kommer ut i fonteneanlegget før det renner i stryket mot idrettsanlegget. Foto: Tharan Fergus

ANLAGTE TILTAK

September 2025, versjon 1.0

Gjenåpning av Hovinbekken på Jordal

Forfattere: Tharan Fergus (VAV) og Stina Karlstrøm (BYM)

Da Hovinbekken ble åpnet gjennom Ensjø, la det grunnlaget for også å kunne gjenåpne bekken videre nedstrøms på Jordal. Prosjektet ble samordnet med utbyggingen av nye Jordal Amfi og Jordal idrettspark, slik at bekkeløsningen kunne integreres som en del av helheten i området. Den åpne bekken tilfører et tydelig landskapselement med sildrende vann og frodig vegetasjon, og gir området et mer naturlig og levende preg. Samtidig er det lagt vekt på overvannshåndtering: bekken er utformet slik at den kan holde tilbake og forsinke både bekkevann og regnvann fra omkringliggende arealer. Bekken på Jordal ble åpnet høsten 2020.

Fra kloakk til kulvert

Hovinbekken på Jordal har en lang historie. Allerede rundt 1900 ble bekken lagt i rør og skjult under bakken. Som mange andre bybekker ble den brukt til å frakte kloakk, og spesielt på varme sommerdager kunne stanken bli uutholdelig.

I boka *Bortgjemt bekk* av Tallak Moland (2017) gjengis et brev fra 1897, skrevet av 11 beboere i Hølandsgata i Kristiania magistrat. De klaget over forholdene i "den saakaldte Haavibekk" og skrev at den "utbreder en ulidelig Stank og er til megen Gene og Besvær baade for omgivelserne og særlig for os Huseiere som vore mange Leieboere".

To år senere, i 1899, ble det bevilget midler til å "overhvælve" bekken, og den ble deretter liggende lukket i over 120 år.

En helhetlig grønnstruktur

Kontrasten til dagens situasjon er stor. I dag er vannkvaliteten i Hovinbekken god, og med gjenåpningen på Jordal har området fått en frodig grønnstruktur midt i byen. Bekken er åpnet over en strekning på 550 meter og er tett integrert i idrettsparken rundt Jordal Amfi.

Gjenåpningen ble planlagt parallelt med byggingen

Bilde 2: Trappefossen på Jordal. Høydeforskjellen i terrenget tas inn over denne trappefossen. Vannet tilføres mer oksygen, noe som stimulerer de naturlige rensesprosessene. Foto: Tharan Fergus

av nye Jordal Amfi og utviklingen av idrettsparken. Dette gjør at vann, vegetasjon og oppholdssoner i dag spiller sammen med idrettsanleggene, og gir området både rekreasjonsverdi og særpreget. Med samspillet mellom idrett og natur viser Jordal hvordan klimatilpasning kan kobles med byliv og aktivitet.

Flomvei og klimatilpasning

Målet har vært å gjenskape en naturlig bekk, med varierte løp og gode flomveier. Når det kommer styrtregn, kan vannet bre seg utover og forsinkes før det renner videre nedover i vassdraget. Dette bidrar til å dempe flomtopper og gjøre byen mer robust mot ekstremnedbør. Å slippe vannet opp i dagen gir flere fordeler: Risikoen for oversvømmelser reduseres, vannkvaliteten forbedres når sollys og oksygen bidrar til naturlig rensing, og vannføringen blir enklere å overvåke og styre.

Materialvalg

Å bygge bekk i by krever store mengder stein til kanter, dekker og selve bekkeløpet. På Jordal er det valgt norske kortreiste produkter, med stein fra Iddefjord, Røyken og Larvik, samt rullestein fra Svelvik og Hokksund.

Vegetasjon og biologisk mangfold

Langs bekkeløpet er det plantet 87 nye trær og rundt 20 000 busker og stauder. Sammen med regnbed som tar imot overvann fra omkringliggende bygninger,

Bilde 3: Bekken med frodig vegetasjon. Hovinbekken søker å etterligne en naturlig bekk, med tett vegetasjon. Vannet strømmer over membraner for å unngå vanntap, det betyr at den ikke er i kontakt med grunnvannet. Foto: Tharan Fergus

Bilde 4: Oversikt over Jordalanlegget. Foto: Bent Braskerud

Bilde 5: Frodige Jordal er en yndet lekeplass. Hele Jordalområdet er tilrettelagt for idrett og lek. Foto: Tharan Fergus

Bilde 6: Frodig bekk i tett by. Ved styrtregn fungerer bekken som flomvei. Foto: Tharan Fergus

bidrar dette til å forsinke avrenning og styrke økologiske funksjoner.

Det er valgt stedeegne arter for å fremme naturmangfold. Plantene gir mat og leveområder for insekter, fugler og fisk, og bekken fungerer som en grønn korridor midt i det tettbygde byområdet. Biologer har bidratt i utvalget av arter, blant annet for å sikre at bekken er egnet for vannlevende arter som ørret og for å tiltrekke insekter som øyenstikker.

Miljøprofil og universell utforming

Jordal Amfi og parken rundt var også blant de første kommunale prosjektene som ble gjennomført med helt fossilfri byggeplassdrift. Det ble stilt strenge miljøkrav til både byggeprosess og materialvalg.

Korkdekke ble valgt som et mer miljøvennlig alternativ på lekeplasser, og universell utforming er ivaretatt gjennom trapper, ledelinjer, håndløpere og belysning utformet etter gjeldende standarder. Slik fremstår Jordal som et eksempel på hvordan idrettsanlegg, grønnstruktur og klimatilpasning kan samles i ett helhetlig prosjekt.

Referanse:

1. Moland, T. (2017) *Bortgjemt bekk: Historien om Hovinbakkens gjenåpning og lukking*. Oslo kommune, Vann- og avløpsetaten

Redaktører: Bent Braskerud (VAV) og Stina Karlstrøm (BYM)

**Kontakt oss
 gjerne på
 telefon 02180
 hvis du lurer
 på noe!**

SPØRSMÅL OM OVERVANN
 OG AVLØPSNETTET:

Vann- og avløpsetaten
E-post: postmottak@vav.oslo.kommune.no
www.vav.oslo.kommune.no

SPØRSMÅL OM VEIVANN,
 DRENERING OG SLUK:

Bymiljøetaten
E-post: postmottak@bym.oslo.kommune.no

SPØRSMÅL OM OVERVANN,
 FLOMVEIER OG PLAN- OG
 BYGNINGSLOVEN:

Plan- og bygningsetaten
E-post: postmottak@pbe.oslo.kommune.no
www.pbe.oslo.kommune.no